

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 5de j.

VERTROUWELIJK

MAANDOVERZICHT

No 2 1960

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S TV E R T R O U W E L I J KMaandoverzicht no. 2 - 1960(Tijdvak 1-2-'60 t/m 29-2-'60)I N H O U D

	Blz.
I. <u>Communisme Internationaal</u>	1
De campagne voor brede nationale eenheidsfronten	1
Het communisme in Italië, de PCI als massapartij	2
Het IXe PCI-congres	3
II. <u>Activiteiten van de CPN</u>	7
Het werken onder de massa; nieuw initiatief van het partijbestuur	7
De ledenwerfactie levert weinig blijvend resultaat	9
Herdenking van de Februaristaking	11
III. <u>Activiteiten van de communistische hulporganisaties</u>	12
Leiding van de Wereldvredeeraad ontevreden over nationale acties	12
ANJV-jeugdkampen	13
Internationale Vrouwendag en NVB	14
Drang naar "anti-fascistische fronten"	15
Nederland-USSR in 1960	16
IV. <u>Communistische activiteiten in het bedrijfsleven</u>	18
Het zesde congres van de "oude" EVC	18
Samenstelling van het nieuwe verbondsbestuur	20
V. <u>Overige groeperingen</u>	22
De interne organisatie van de Socialistische Werkers Partij	22
Principieel meningsverschil in De Derde Weg	23
CPN-critiek op de Pacifistisch Socialistische Partij	24
Neo-nazistische reactie in Nederland op de verschijnselen van anti-semitisme	25
VI. <u>Vreemdelingen</u>	27
De Tsjechoslowaakse organisaties in Nederland	27
Weinig belangstelling voor politieke kwesties	31

Overzicht stakingen februari 1960Agenda

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

Voorkeur voor "brede nationale eenheidsfronten" (MO 12, 1959)

Voor de communistische partijen in het Westen houdt de huidige toepassing van de vreedzame coëxistentie tussen landen met onderling tegenstrijdige maatschappelijke stelsels ingrijpende gevolgen in. De internationale betrekkingen op staatsniveau worden er bovenal door beïnvloed, zoals de reeds uitgewisselde bezoeken van Chroestsjow en president Eisenhower, de binnenkort plaatsvindende ontmoeting van de Sowjet-premier met president De Gaulle ende aanstaande topconferentie tonen.

Ten aanzien van de communistische partijen buiten het blok heeft de coëxistentie-politiek van het Kremlin inmiddels geleid tot het openen van een campagne op internationale schaal voor "de eenheid der arbeidersklasse en van de volksmassa's in de strijd voor de vrede, voor de verdediging en vernieuwing van de democratie, voor de welvaart van de werkers" (conferentie van de 17 Europese communistische partijen, november 1959 te Rome).

In de eerste plaats trachten de communisten in West-Europa sinds de oproep van Rome te komen tot een nieuwe vorm van "brede nationale eenheidsfronten". Volgens hen kan alleen "een nieuwe democratische meerderheid" de volkeren beschermen tegen de aanhoudende gevaren van fascisme, militarisme en imperialisme.

De communistische agitatie en propaganda wordt gevoed door kwesties, die de laatste tijd vele mensen hebben beroerd, zoals het weer opgedoken anti-semitisme, de omstreden positie van dr. Oberländer en het Franse atoombomexperiment. Voorts wordt de reeds geruime tijd lopende anti-Adenauercampagne verder gevoerd. De massale protestacties in Frankrijk tegen de "putschisten van Algiers" worden geprezen als uitingen van de volkswil der democratie.

De communistische partijen in het Westen hopen op deze wijze hun nog voortdurend politiek isolement te doorbreken. Hun invloed in West-Europa is in het algemeen echter gering, met uitzondering van Italië en Frankrijk. De PCI, De Italiaanse Communistische Partij, met haar volgens eigen opgave thans ruim éénendriekwart miljoen leden, vormt samen met de PCF, de Franse zusterpartij, die een kleine half miljoen leden telt, een niet te onderschatten macht. Temeer is dit het geval omdat zij nauw samenwerken met de grote, door communisten overheerste

vakcentrales, de CGIL en de CGT. De communisten zullen met behulp van deze organisaties de ontwikkeling trachten te bevorderen, die moet leiden naar de door hen begeerde "nieuwe democratische meerderheid". In wezen gaat het daarbij om een systeem, waarin zij, mocht hun vorm van "socialisme" over het "kapitalisme" zegevieren, het op den duur alleen voor het zeggen zouden hebben.

De huidige campagne voor een nieuwe democratische meerderheid had de bijzondere aandacht van het onlangs gehouden IXe PCI-congres.

Het communisme in Italië (MO 6, 1959)

Voor de communistische leiding in Italië liggen de politieke verhoudingen anders dan voor de Franse Communistische Partij. De socialisten in Frankrijk, georganiseerd in de SFIO, weigerden na 1947 op principiële overwegingen verdere samenwerking met de communisten. De PCI had daarentegen al in 1944 een politiek verbond gesloten met de PSI, de Italiaanse Socialistische Partij van Pietro Nenni. Zowel de Franse als de Italiaanse communisten maakten van 1944 tot medio 1947 deel uit van de regering.

Aan het hoofd van de PCI staat al sedert het midden van de twintiger jaren de algemeen secretaris Palmiro Togliatti, eertijds professor in de filosofie, een intellectueel, die in de politiek een "koorödanser" wordt genoemd. Hij ijverde van 1944 af steeds voor een communistische beweging, die meer het karakter van een massapartij dan van een kaderpartij heeft. (De conferentie der 17 communistische partijen in november 1959 te Rome bracht in dit opzicht voor de Italiaanse partijleiding dus geenszins iets nieuws).

Het met de Nenni-socialisten gesloten pact schiep voor deze massapolitiek gunstiger voorwaarden, doch bracht voor de Italiaanse communisten tevens ideologische moeilijkheden met zich mede. De scepelheid van Togliatti, tegenover zijn socialistische partners betoond, wekte onbehagen bij buitenlandse communisten van meer orthodoxe gezindheid.

Jaren achtereen wist Togliatti met grote behendigheid de gevaarlijkste klippen te omzeilen. De Hongaarse opstand van 1956 maakte dit niet langer mogelijk. Terwijl de leiders van de PCF en de CPN van meet af aan de gewapende Sowjet-interventie in Hongarije toejuichten, hield Togliatti terzake eerst een slag om de arm om later alsnog het gewelddadige ingrijpen van de Russen te billijken. Daarentegen had Nenni de tussenkomst van het Sowjet-leger scherp gelaakt.

In deze diepgaande tegenstelling lag de aanloop naar een breuk van de Nenni-socialisten met de Italiaanse communisten. Het politiek verbond met de PCI werd in 1956 geschorst doch eerst in januari 1959 kwam het na een aantal weifelingen tot het verbreken van het pact. Na een strijd van ongeveer twee jaar wist Nenni namelijk op het toen te Napels gehouden congres van zijn partij de pro-communistische minderheid te verslaan.

De leden van de PSI maken echter nog steeds in grote getale deel uit van de CGIL, de bij het WVV aangesloten vakbeweging. Nenni acht de "eenheid van actie" op sociaal terrein van te grote betekenis om haar prijs te geven. De samenwerking van de links-socialisten met de communisten wordt ook in de gemeenteraden voortgezet om redenen van lokaal belang, zoals burgemeestersverkiezingen etc.

Saragat, die in 1947 met Nenni politiek had gebroken vanwege diens pro-communistische houding, handhaafde sindsdien zijn onverzoenlijk anti-communistisch standpunt. De door hem geleide sociaal-democratische partij oefent echter maar geringe aantrekkingskracht op de arbeiders uit.

Het IXe PCI-congres

Het partijcongres werd van 30 januari tot en met 4 februari te Rome gehouden, bijgewoond door 934 gedelegeerden namens 1.761.000 leden en door 2000 genodigden. Zusterpartijen uit 31 landen zonden delegaties, waarvan die der CPSU werd geleid door partijsecretaris M.A. Soeslov. De CPN zond Annie Averink, lid van het partijbestuur en van de Eerste Kamer.

De dominerende vraag op dit congres was, hoe in Italië een nieuwe democratische meerderheid, steunend op de brede massa van de werkers en van andere vooruitstrevenden, de "feitelijke dictatuur" van de "reactionaire vleugel" der christen-democratische regering ten val kan brengen.

In zijn grote congresrede accentueerde Togliatti de voorkeur van de Italiaanse communisten voor de "parlementaire weg" naar de macht. Hij pleitte voor het herstel van de grondwettelijke rechten en voor een "nieuw type democratie", dat de achterlijkheid van het land zou kunnen opheffen om Italië tot een van de meest vooruitstrevende naties te maken. Hij schetste de belangrijke functie van de industrieën in staatseigendom en onderstreepte de grote betekenis van de eenheid der vakbeweging.

De rede van de algemeen partijsecretaris bleek er voorts op gericht de "kleine bezitters", onder wie de particuliere ondernemers, gerust te stellen ten aanzien van het PCI-beleid voor de toekomst. Onder de door Togliatti voorgestane vorm van socialisme zullen de nu machtige monopolies hun leiding van de maatschappij moeten afstaan. Het particulier initiatief der kleine en midden-bedrijven zal onder het socialisme lange tijd onontbeerlijk zijn en zich daarom in vrijheid kunnen ontplooiën. Het land zal uiteindelijk toebehoren aan hen, die het bebouwen.

Verslag centrale contrôle commissie

Ook uit het verslag van de centrale contrôlecommissie, uitgebracht enige tijd voor het begin van het congres, is een element van gematigdheid naar voren getreden. In het algemeen geldt dit contrôle-orgaan als een bolwerk van de "orthodoxe richting" in het communisme. In de PCI strekken de bevoegdheden van dit college van toezicht zich niet alleen uit tot het terrein van de handhaving der discipline maar ook tot het zuiver houden van de communistische doctrine. Temeer moest het daarom opvallen hoe scherp de centrale contrôlecommissie zich in haar verslag keerde tegen links-extremisten in de partij.

Openhartig wordt vermeld hoe zeer de PCI vooral in de jaren 1956 en 1957 gebukt ging onder de invloeden van links-extremisme en revisionisme. Het eind 1956 gehouden VIIIste partijcongres gaf aan hoe de revisionistische interpretaties te overwinnen. Tegelijk werden zij veroordeeld, die hun passiviteit probeerden te verhullen achter vercoerde revolutionaire denkbbeelden. Volgens de rapporteurs werd het ingrijpen van het VIIIste partijcongres met succes bekroond.

De voornaamste problemen, waarmede de PCI thans nog te kampen heeft, werden in het verslag van de centrale contrôlecommissie eveneens opgesomd. Het zijn: de dictatuur van het proletariaat, de parlementaire weg naar het socialisme, de rol van de middenklassen en de verschillende wegen naar het socialisme in de afzonderlijke landen.

Hierbij kan worden opgemerkt, dat momenteel vooral de jongeren in de PCI zich afkerig betonen van de huns inziens door de tijd achterhaalde revolutionaire methoden, die het communisme in het verleden heeft bepleit. Daarenboven overheerst in de Italiaanse partij de opvatting, dat het optreden van de communisten in West-Europa niet langs dezelfde baan als in het Sowjetblok kan worden geleid.

In feite komt bij dit vraagstuk de problematiek aan de orde op welke wijze bij een zodanige "rechtse" koers het proletarisch internationalisme (d.w.z. het onvoorwaardelijk solidair zijn met de Sowjet-Unie) nog wordt toegepast, een kwestie waarmede de eenheid van het communisme als wereldbeweging staat of valt.

In juli 1957 bestempelde het partijbestuur van de PCI het revisionisme als het hoofdgevaar. Thans staan de zaken er blijkbaar anders voor, want de centrale contrólecommissie merkte in haar verslag op:

Het revisionisme mogedan, speciaal door de invloed die het op sommige ontwikkelingen in de Nenni-partij heeft, het hoofdgevaar voor de arbeidersbeweging blijven, in de communistiche partij is het maar een randverschijnsel. Sectarisme en dogmatisme zijn hier de werkelijke en de grootste obstakels voor het verwezenlijken van het PCI-beleid. In het bijzonder moet worden toegeslagen op die plaatsen, waar sectarisme en dogmatisme de kop opsteken door uitingen van scepticisme (d.w.z. gebrek aan vertrouwen in de nieuwe politieke ontwikkelingen), het niet-handhaven van democratische verhoudingen in de partij, het geringschatten van de betekenis van het samengaan met de middenklassen en in wantrouwen en pessimisme ten aanzien van de mogelijkheden tot het verminderen van de spanningen in de wereld.

* * *

Togliatti moet blijkbaar opnieuw zijn talent als politiek koördanser tonen. Hij vertrouwde aan een zijner naaste medewerkers in de partijleiding, de secretaris Amendola, de taak toe om de wantrouwige "oude garde" van de partij te winnen voor de bijzonder gematigde "realistische" koers.

Aan de tegenwoordige ontwikkeling heeft de Sowjet-leiding in zekere zin haar fiat verleend, gezien de uitspraken van M.A. Soeslov als hoofd van de CPSU-delegatie ten congresse. Deze rechtlijnige partij-theoreticus heeft in zijn toespraak onder meer de links-socialistische partijleider Nenni becritiseerd. Hij betreurde, dat de vroeger nauwe samenwerking tussen communisten en socialisten door diens toedoen sedert 1956 slechter was geworden en thans praktisch verbroken, hetgeen aan de eenheid van de arbeidersklasse afbreuk had gedaan. Soeslov constateerde voorts, dat de PCI de moeilijkheden, die de revisionisten haar ook van binnenuit hadden berokkend, eervol was te boven gekomen. Hij prees de partijlijn van de PCI, die er op gericht is de eenheid van de werkende klasse te handhaven en te bestendigen,

VERTROUWELIJK

hetzij met socialisten, katholieken of onafhankelijken. De "Verklaring van Moskou" van november 1957 verenigt in de gehele wereld de communistische partijen van 85 landen. Elk dezer partijen handelt, aldus Soeslov, volkomen onafhankelijk, met inachtneming van de nationale eigenschappen en omstandigheden doch als deel van de internationale communistische beweging. De kracht van deze partijen ligt in hun solidariteit, hun trouw aan het marxisme-leninisme en aan de beginselen van het proletarisch internationalisme.

Vermeldenswaard is nog hetgeen de straf in de leer zijnde Cost-Duitse communisten over de PCI schreven. Huns inziens was er, in contrast met de verwarde situatie van 1956, nu in de Italiaanse zusterpartij geen sprake meer van twijfel en onzekerheid inzake het erkennen van de marxistisch-leninistische grondwaarheden.

De Belgische partijsecretaris Jean Blume wijdde in Le Drapeau Rouge geestdriftig uit over zijn indrukken van Rome. Deze bijval vloeit voort uit de op vele punten parallel lopende opvattingen van de Belgische en Italiaanse communisten. In beide partijen onderhoudt men op ruime wijze contact met buitenstaanders, hetgeen in de CPN ongebruikelijk is.

Het IXde partijcongres had, aldus Blume, aangetoond, dat de openhartige democratische gedachtenwisseling het enige doelmatige middel is om de eenheid met andersdenkenden te smeden voor het bereiken van gemeenschappelijke doelen. Volgens de Belgische partijleider had het congres niet alleen voor de Italiaanse werkers doch voor alle werkers in kapitalistisch Europa de weg naar de toekomst verlicht. Aan de vooravond van het eigen partijcongres, zo stelde hij nog vast, zijn de Belgische werkers vertrouwd met de plannen tot het vernieuwen van de democratie en het schenken van bijdragen van onmiddellijk belang aan de opmars naar het socialisme.

De CPN besteedde in haar pers geen speciale aandacht aan het PCI-congres. Wel worden de besluiten, die in november 1959 door de 17 partijen op de regionale conferentie te Rome zijn genomen, nader uitgewerkt. Het partijbestuur publiceerde onlangs een ontwerp-werkprogramma voor de uitbreiding en de vernieuwing van de democratie in Nederland. Zie hiervoor het volgende hoofdstuk.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

Het werken onder de massa

Een ontwerp-program (MO 11 en 12, 1959)

In zijn zitting van 19 en 20 december 1959 besprak het partijbestuur van de CPN de "oproep van Rome" van de communistische partijen uit 17 "kapitalistische landen in Europa".

Een en ander resulteerde in de opstelling van een "ontwerp-program voor uitbreiding van de democratie en voor beperking van de macht der grote monopolies". Dit werd in De Waarheid van 26 februari gepubliceerd. De afdelingen werden opgeroepen een extra-colportage met dit nummer van de partijkrant voor te bereiden. Over het ontwerp zal nader in de afdelingen worden gediscussieerd.

In feite is het ontwerp een verzameling eisen, die deels ook naar voren komen in het beginselprogram (anno 1952) van de CPN.

In het voorwoord van het nieuwe program stelt het partijbestuur o.m., dat de grote monopolies een obstakel vormen op de weg naar internationale ontspanning en ontwapening, waartegen een krachtig democratisch offensief geboden is. De uitvoering van het program, zo wordt verder gezegd, is in het belang van alle groepen der bevolking en is in het raam van de kapitalistische eigendomsverhoudingen te verwezenlijken.

Het zijn, aldus het CPN-partijbestuur, geen socialistische maatregelen die geëist worden. Zij tasten het kapitalisme als zodanig (nog!) niet aan. Zij hebben alleen ten doel de macht van de monopolies te breken.

De uitvoering van de gestelde eisen wil de CPN financieren door verlaging van de militaire uitgaven en door heffingen op de winsten der grote monopolies.

Op staatkundig gebied eist de CPN in de eerste plaats, dat geen aan de Staten-Generaal toekomende bevoegdheden zullen worden overgedragen aan de zogenaamde Europese organisaties. Zij eist gelijke rechten voor alle partijen in de openbare lichamen waarin zij als vertegenwoordigers van het volk gekozen zijn, verkiezing van de burgemeesters uit en door de gemeenteraden, handhaving van het stakingsrecht en bescherming van de bevolking tegen de BVD.

VERTROUWELIJK

Op economisch terrein wordt o.m. de nationalisatie verlangd van de oliewinning, de zout- en soda-industrie, het hoogovenbedrijf en de nog niet in staatsbezit zijnde kolenmijnen. Voorts "democratische contrôle" -waaronder te verstaan is een toezicht waarbij ook de arbeiders en de vakbonden zijn ingeschakeld- op banken, verzekeringsmaatschappijen, investeringen, kartelafspraken e.d., alsmede maatregelen ten gunste van de kleine en middenbedrijven.

De "probleemgebieden" bevinden zich volgens het ontwerp-programma niet alleen in noordelijke provincies, maar ook in Noord- en Zuid-Holland, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. Voor deze gebieden wordt een groot aantal te treffen maatregelen en voorzieningen voorgesteld, waarbij tot in details wordt afgedaald. Ter voorziening in de woningnood wordt de productie van bouwmaterialen door de overheid en de vorming van overheidswege van een nationaal bouwbedrijf verlangd.

Voor het boerenbedrijf worden verlaging van de pachten, verstrekking van overheidscredieten, een garantieprijsbeleid en nationalisatie van onbewerkte grond gevraagd.

De buitenlandse politiek dient gericht te zijn op ontspanning en ontwapening. Er moet gestreefd worden naar economische samenwerking met alle landen. De verdragen betreffende de Euromarkt en de Benelux mogen niet worden uitgevoerd.

De ledenwerfactie (MO 12, 1959)

In De Waarheid van 22 december 1959 riep het partijbestuur op om binnen de kortst mogelijke tijd 3000 nieuwe partijleden te winnen. Op 19 februari berichtte het blad, dat er daarvan reeds 1002 waren ingeschreven. Of daarbij zijn inbegrepen de 308 leden, die volgens het partijdagblad van 21 december tussen half oktober en half december 1959 zijn gewonnen, werd niet vermeld. Over het aantal gedurende de werfcampagne binnengekomen bedankjes werd niet gerept. Dit getal is zeker niet te verwaarlozen. In het district Amsterdam b.v. werd begin februari bekend gemaakt dat de inschrijving van 600 nieuwe leden aldaar neerkwam op een netto winst van 350. Maar ook dit cijfer zal nog wel geflatteerd blijken te zijn. Het aandeel van dit district in de wervingstaak is 1500.

Van enige ballotage bij het aannemen van nieuwe leden is op het ogenblik geen sprake. De partij-afdelingen hebben opdracht het toetreden tot de partij zo gemakkelijk mogelijk te maken en een ieder

in te schrijven, die bereid is contributie te betalen. Partijsecretaris Henk Hoekstra wekte de leden per circulaire op in het gezin, de familie, onder kennissen en collega's uit te zien naar personen die voor inschrijving in aanmerking komen. De bewering dat men bij toetreden tot de partij de plicht op zich neemt aan het partijwerk deel te nemen, noemde Hoekstra onjuist.

Kort en goed, op alle mogelijke manieren wordt dus getracht vrienden en bekenden over te halen zich als lid te laten inschrijven. Er zijn zelfs districten, die genoegen nemen met een contributie van 10 cent per week, ongeacht het inkomen van de betrokkene.

Het is niet te verwachten, dat deze nieuwe ledenoogst veel blijvend resultaat zal opleveren. In de partij doen verhalen de ronde over mensen, die zich 's-morgens als lid opgaven en des avonds weer bedankten. Toen aan een partijbestuurder de toetreding van een hem bekende werd gemeld, merkte hij op: "Zo, is die lid geworden, Nu, dat kan tenminste een blijvertje zijn".

Waarheid-werfactie

Op 25 februari liep de tweede etappe in de Waarheid-abonné-werfactie af. De voorgaande had gelopen van het Waarheid-Zomerfeest tot 7 november 1959, het einde van de "Maand van de Pers".

In de eerste etappe bleven de resultaten beneden de gestelde taken. In plaats van 1500 werden 1371 nieuwe abonnées ingeschreven. De nettowinst lag echter belangrijk lager.

Volgens De Waarheid van 10 november 1959 moesten 8 van de 17 CPN-districten voor dit falen verantwoordelijk worden gesteld. Slechts vier districten hadden hun taak geheel vervuld. In een circulaire van de werfleiding schreef Harry Kleuver dat een aantal afdelingen schromelijk in hun taak was tekort geschoten.

Dit was weinig opwekkend voor de medewerkers aan de actie en had tot gevolg dat de tweede etappe met bijzonder weinig élan werd ingezet. Hierin vond het partijbestuur aanleiding te trachten de werfactie door het beschikbaar stellen van premieboeken te stimuleren. Iedere nieuw gewonnen abonné krijgt thans een exemplaar van het boekje "Het lot van een mens" van de Russische schrijver M. Sjolochow aangeboden. Dit boekje, dat voor deze gelegenheid bij drukkerij Heiermann en Co in herdruk ging, diende begin 1959 als premiegeschenk bij de 250ste naoorlogse uitgave van de CPN-boekhandel Pegasus.

Ook voor de aanbrengrers van nieuwe abonné's zijn verschillende boekwerkjes beschikbaar. In een onderlinge wedstrijd wordt aan de winnende afdeling een schrijfmachine in het vooruitzicht gesteld.

Het is desondanks ook in de tweede etappe niet gelukt de gestelde taak, het werven van 2000 abonné's, te vervullen. Bovendien schijnt het aantal bedankjes zeer groot te zijn.

Elke nieuwe abonné, die een honderdtal vol maakt, wordt een extra geschenk aangeboden. In partijkringen werd de opmerking gemaakt dat de uitreiking hiervan dan wel snel moest plaatsvinden, omdat anders de betrokken abonné misschien al weer zou hebben bedankt.

Pegasus-boekenwerk

Een van de voornaamste taken van de "Boekhandel en Uitgeverij" Pegasus te Amsterdam is de verbreiding van de communistische ideologie door middel van het boek.

Een voor de CPN gelukkige omstandigheid is daarbij dat Pegasus door de verkoop van deze boeken en door de handel in boeken en tijdschriften met communistisch geregeerde landen, een belangrijk aandeel kan leveren in de financiering van het communistische apparaat in Nederland. De verkoop van de boeken vindt behalve in de drie "Pegasus-winkels" voornamelijk plaats door het uit ongeveer tweehonderd vrijwillige medewerkers bestaande "Boekenapparaat". Het heeft -evenals in 1958- in 1959 voor rond f 145.000,- aan boeken omgezet. In 1960 zal naar een omzet ter waarde van f 187.000,- worden gestreefd.

Op zondag 21 februari jl. werd in het partijgebouw Felix Meritis te Amsterdam een landelijke conferentie gehouden over de betekenis van het "boekenwerk". De tweede algemeen secretaris van de CPN, Harry Verhey en de directeur van Pegasus, Jan van Seggelen, hielden over dit onderwerp een inleiding. Van Seggelen gaf tevens een overzicht van de uitgaven die in het lopende jaar bij Pegasus zullen verschijnen, waaronder het boek "Hieuw op" van de Nederlandse schrijver Jelle Schippers, dat een arbeidsconflict in een havenstad beschrijft. Waarschijnlijk gaat achter deze auteursnaam de journalist George Makkellie schuil. Makkellie was jarenlang Rotterdams redacteur van De Waarheid en heeft ook enkele jaren gevangen.

Herdenking Februaristaking

De propaganda voor de deelname aan de op 25 februari te Amsterdam gehouden communistische herdenking van de Februaristaking, was dit keer intensiever dan de laatste jaren het geval is geweest.

De partijleiding had de leden ingeprent van de herdenking een grootse demonstratie vóór ontwapening en tegen het anti-semitisme en het herlevend militarisme in West-Duitsland te maken. De meest opvallende tekst op de linten van bloemen en kransen was dan ook: "Geen stap opzij voor het herleefde fascisme en anti-semitisme".

De recente uitingen van anti-semitisme hadden bij het partijbestuur de hoop gewekt, dat als reactie daarop, een grotere belangstelling dan voorheen voor de gebeurtenis zou worden getoond. Deze verwachting ging slechts ten dele in vervulling. Aan het défilé voorbij het monument "De Dokwerker" namen slechts een vijfhonderd personen meer deel dan verleden jaar, toen er 2000 aanwezig waren.

Als eersten legden de vertegenwoordigers van het -communistische- herdenkingscomité, te weten de secretaresse Mej. Dini de Haas, Theun de Vries en Theodoor van Reemst, een krans aan de voet van het monument. Harry Verheij en Marcus Bakker deden dit namens de CPN.

Er was tegen de verwachting geen opzienbarend vertoon van SWP-zijde. Een groep vertegenwoordigers van die partij, onder wie Gerben Wagenaar, nam in de staart van de stoet onopvallend aan de plechtigheid deel.

H O O F D S T U K III

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

Vredesbeweging.

Ontevreden leiding.

In afwachting van de resultaten der diplomatieke activiteit gedurende de laatste maanden is de communistische vredesbeweging min of meer passief gebleven. Moskou's beroepspropagandisten, die hun arbeid richten op een onafgebroken beïnvloeding van de publieke opinie, hebben deze negatieve reactie kennelijk misprezen.

Van 23-25 januari j.l. werd het presidium van de Wereldvredesraad in Rome bijeengeroepen om de onbevredigend geachte situatie te bespreken en aan het niets doen een einde te maken. Men stelde een verklaring op over het belang van de ontwapening en het welslagen van de komende topconferentie. Ook tekende het presidium protest aan tegen de anti-semitische kladder-acties in West-Duitsland.

Op 10 februari verzamelde het WVR-secretariaat vertegenwoordigers der Europese "dochter-organisaties" in de Hongaarse hoofdstad. Hoewel de persberichten daarvan niet doen blijken, bestaat de indruk, dat de Wereldvredesraad zich te Boedapest kritisch gestemd toonde over het optreden der aangesloten nationale organisaties, speciaal met betrekking tot de "massa-campagne" voor ontwapening. Arpad Szakasits, voorzitter van de Hongaarse vredesraad, optredend als gastheer, verklaarde dat de Wereldvredesraad en de nationale vredesbewegingen wellicht nog nooit belangrijker werk te verrichten hebben gehad dan juist nu, vóór de topconferentie.

Fernand Vigne, secretaris van de WVR en werkzaam op het "Internationale Instituut voor de Vrede" in Wenen, maakte ter zitting de nieuwe slagzin bekend van het Bureau (bestuur) van de WVR, waaronder de actie moet worden gevoerd. Deze slagzin luidt: "Moge 1960 het jaar zijn, waarin de totale en algemele ontwapening begint".

Na Vigne sprak zijn Sowjet-Russische collega in het secretariaat, V.M.Schchikvadze. Hij kondigde aan, dat op deze vergadering de taken van

VERTROUWELIJK

de nationale vredesbewegingen zouden worden vastgesteld. (Opm. Hier is dus geen sprake meer van alleen maar "guidance", doch kennelijk van "bevelen").

De Nederlandse Vredesraad liet zich in Boedapest vertegenwoordigen door de secretaresse Els de Smit-Kruyt. Deze communiste vertrok op 9 februari per vliegtuig uit Amsterdam. Nog voor haar reis naar Hongarije had zij de verhuizing van de NVR van de Nieuwe Keizersgracht 61 naar het perceel Prinsengracht 840 te Amsterdam meegemaakt. In dezelfde tijd besloot men een nationale manifestatie voor ontwapening te beleggen in het RAI-gebouw aan de vooravond van de topconferentie, die op 16 mei in Parijs begint.

De uitbarsting van anti-semitische acties in vele landen, die de communistische organisaties ruime gelegenheid bood tot het voeren van propaganda met alarmerende bijzonderheden en beschouwingen, heeft geleid tot een besluit van de Nederlandse Vredesraad om het bulletin "Dat Nooit Weer" opnieuw te doen verschijnen. Deze impuls verstoort de vroegere communistische beweringen over "Dat Nooit Weer" als een zelfstandige organisatie, die los van de vredesbeweging zou staan. Het bulletin is ingevoegd in het onlangs verschenen februari-nummer van het blad Vrede. Verantwoordelijk voor de inhoud zijn mevrouw H.B.Minnaert-Coelingh en mevrouw S.L.Andersen-Cochius, twee communistisch georiënteerde figuren uit de vredesbeweging. Uiteraard hebben de beweringen in het bulletin over het herlevend fascisme in West-Duitsland rechtstreeks te maken met de internationale campagne van het communisme tegen de Bondsrepubliek. Zij dienen mede de opzet om het "Adenauer-regime" tot ontwapening te dwingen. (Zie ook onder Verzetsbeweging in dit hoofdstuk).

Jeugdbeweging.

ANJV-jeugdkampen (MO 9, 1959)

Het Algemeen Nederlands Jeugdverbond organiseert deze zomer een drietal vacatiekampen, t.w. eind juni 1960 een zeilkamp in de omgeving van Sneek en van 2-16 juli twee kampweken op Texel. Ook stelt het ANJV zijn leden in de gelegenheid deel te nemen aan buitenlandse communistische jeugdkampen zoals die welke resp. van 23 juli tot 7 au-

gustus in Oostenrijk en van 6 tot 21 augustus in Tsjechoslowakije worden gehouden. Voorts is het mogelijk deel te nemen aan een WFDJ-kamp in Rome, ter gelegenheid van de Olympische Spelen aldaar. Het in augustus 1959 opgerichte bureau voor jeugdtoerisme van het ANJV is belast met de voorbereidingen in Nederland.

Contributieverhoging.

In december 1959 besloot het hoofdbestuur van het ANJV de contributie van het verbond met 10 cent per 14 dagen te verhogen en te brengen op 35 cent wegens gestegen onkosten. Tegelijkertijd werd de contributie voor leden-militairen verlaagd tot 10 cent per 14 dagen. Aangezien het bedrag van de contributie is vastgelegd in het huishoudelijk reglement, zullen de wijzigingen op het eerstvolgende congres opnieuw aan de orde gesteld moeten worden.

Voorts besloot het hoofdbestuur aan Jaap Duppen toe te staan lid te blijven van het verbond ondanks het feit dat hij kortgeleden 31 jaar werd. Voor het ANJV geldt een leeftijdsgrens van 15 tot 30 jaar. Duppen is als hoofdbestuurder speciaal belast met sportaangelegenheden.

Vrouwenbeweging.

Internationale Vrouwendag (MO 7/8, 1959)

De Internationale Democratische Vrouwenfederatie (IDVF), waarbij de NVB is aangesloten, besteedt dit jaar aan de Internationale Vrouwendag op 8 maart, in verband met de 50ste verjaardag daarvan, bijzondere aandacht. Het eerste (extra) nummer van het NVB-maandblad in 1960 blijkt geheel te zijn gewijd aan de oorsprong en de geschiedenis van de internationale vrouwendag.

In dit verband zal van 21 tot 24 april 1960 te Kopenhagen een grote internationale bijeenkomst worden gehouden. De Deense regering heeft haar aanvankelijke bezwaren daartegen laten vallen.

Nederlandse Vrouwen Beweging.

Overeenkomstig de richtlijnen van de IDVF besteedde ook de Neder-

landse Vrouwen Beweging meer aandacht aan de viering van de 8ste maart dan in voorgaande jaren. Oorspronkelijk lag het in de bedoeling een grote landelijke conferentie te houden. Hiervan moest echter worden afgezien, aangezien de communistische vredesbeweging in dezelfde periode voor het forum wilde treden, zodat de NVB hiervoor moest wijken. Immers in de zo begeerde samenwerking met niet-communisten, waarin de Nederlandse vredesbeweging een vrij grote rol speelt, telt de NVB hoegeenaamd niet mee. Ditmaal zullen rond de 8ste maart, evenals voorheen, in verschillende plaatsen openbare vergaderingen worden belegd.

Het gebruikelijke manifest - dat werd opgesteld door een initiatief-comité, voor het merendeel bestaande uit communisten c.q. sympathisanten - bevat, overeenkomstig de communistische parolen van het ogenblik, oproepen tot totale ontwapening, verzet tegen de plannen tot vrijlating van Duitse oorlogsmisdadigers, tegen herleving van rassenhaat en fascisme.

Als extra bijdrage geeft de NVB onder de titel "Baanbreeksters" een boek uit, waarin verschillende figuren uit de nationale en internationale vrouwenbeweging de revue passeren (oplage 2500). Het is samengesteld met "de zeer gewaardeerde medewerking" van Mr. Ina Prins Willekes-MacDonald, Eva Tas, hist.dra. en de schrijver Theun de Vries.

Verzetsbeweging.

Pogingen tot "anti-fascistische" frontvorming (NO 8 en 12, 1959)

De conferentie der 17 communistische partijen (november 1959 in Rome) verklaarde o.m., dat ieder, die tegen "de fascistten" is, als bondgenoot der communisten wordt beschouwd.

Conform deze stelling riep het presidium van de Fédération Internationale des Résistants (FIR) op 21 januari 1960 alle "vroegere verzetsstrijders, alle gedeporteerden, alle slachtoffers van het nazisme en al diegenen, die zich opnieuw door nazisme en anti-semitisme in hun menswaardigheid aangetast voelen" op tot vorming van een eenheidsfront tegen het "herlevend fascisme".

Met hen en met "alle politici, vakbondsbestuurders, jongeren, leerkrachten en journalisten, die zich verzetten tegen het opnieuw te voorschijn tredende nazisme in de Bondsrepubliek" (in feite dus met

de internationale communistische organisaties), wilde het FIR-presidium een internationale conferentie tegen het fascisme beleggen (5 en 6 maart, Rome).

Tezelfder tijd werd de vorming aangekondigd van een internationale commissie van onderzoek naar de oorzaken van de recente nazistische en anti-semitische acties. Ongetwijfeld is deze stap krachtig gestimuleerd door het dreigende verbod van de West-Duitse dochterorganisatie van de FIR, de "Vereinigung der Verfolgten des Naziregimes". Zij is vooral gericht tegen de West-Duitse autoriteiten, die "de nazistische groepen in hun prestige hebben hersteld door hen bij de oprichting van de West-Duitse staat en de remilitarisatie te betrekken".

Klaarblijkelijk heeft de FIR mede inspiratie geput uit de rede van premier Chroestsjow, medio januari 1960 uitgesproken voor de Opperste Sowjet. De Russische staatsman deed toen een felle aanval op de regering van de Bondsrepubliek en vergeleek de huidige ontwikkeling aldaar met hetgeen onder Hitler gebeurde als onderdeel van de oorlogsvoorbereiding.

Vereniging Nederland-USSR.

Flannen voor 1960

Ultimo 1959 maakte de leiding van de Vereniging Nederland-USSR de leden der vereniging en abonné's op het maandblad bekend met de plannen voor 1960.

Het gepubliceerde programma omvat de volgende hoofdpunten:

1. Een herdenking van de 100ste geboortedag van de Russische toncelschrijver A.P.Tsjechow.
2. Een congres op 5 en 6 maart 1960, gevolgd door een week waarin speciaal de culturele uitwisseling tussen Nederland en de Sowjet-Unie in het midden van de aandacht zal worden geplaatst, benevens een tentoonstelling in enkele plaatsen in Nederland van foto's en films, gemaakt door Russische amateur-fotografen. Als sluiting van het congres en tevens als start van de culturele week zou een concert worden gegeven, waaraan - naar verluidt - door enkele Sowjet-Russische artisten zou worden medegewerkt.
3. Enige toeristenreizen naar de Sowjet-Unie in de zomer 1960.

Inmiddels is het eerste punt afgewerkt. Op 18 januari en op 1 februari vonden bijeenkomsten plaats, respectievelijk in Amsterdam en Den Haag. Na een voordracht van voorzitter Theun de Vries over het leven en werken van Tsjechow, werd de film "Het Anna-kruis" vertoond, gemaakt naar een werk van de vermaarde auteur en toneelschrijver. Beide bijeenkomsten kunnen geslaagd worden genoemd. Onder de aanwezigen (Amsterdam: 350; Den Haag: 150) bevonden zich vele intellectuelen uit de kring van communistische sympathisanten, die speciaal waren uitgenodigd. De indruk bestaat, dat de beschikbare plaatsen - ter verhoging van het cachet - opzettelijk aan deze groep zijn toegewezen veelal ten koste van de gewone leden.

Punt twee van het programma schijnt voorlopig geen doorgang te zullen vinden, althans zijn de gebruikelijke voorbereidingen nog niet getroffen. Mogelijk zullen het congres en de culturele week eerst in het komende najaar worden gehouden. Het welslagen van de bedoelde plannen is gedeeltelijk afhankelijk van de medewerking der Sowjet-Russische autoriteiten.

Tenslotte dient de nog lopende ledenwerfactie van het winterseizoen te worden vermeld. Deze startte op 1 december 1959 en zal 14 april a.s. worden afgesloten. Als hoofdprijs is uitgelooft een gratis bezoek aan de Sowjet-Unie op een nader te bepalen tijdstip. Bij aanprijzing van de te houden vacantiereizen en het opwekken tot deelneming aan de werfactie heeft de leiding van Nederland-USSR niet nage laten bij herhaling de internationale ontspanning te memoreren en de daardoor ontstane mogelijkheden tot het uitbreiden van de contacten met de Sowjet-Unie en het vergroten van het ledental der vereniging.

H O O F D S T U K I V

COMMUNISTISCHE ACTIVITEITEN IN HET BELRIJFSLEVEN

De "oude" EVC

Het 6e congres

Na het conflict dat medio 1958 tot het ontstaan van de EVC-1958 voerde, heeft de "oude" Eenheidsvakcentrale (de "groep Brandsen" zoals deze door de CPN-getrouwen wordt aangeduid) een kwijnend bestaan geleid. In verband met het grote ledenverloop heeft de EVC daarom in 1959 geprobeerd met het niet-communistische OVB te Rotterdam tot een vergelijk te komen, doch de bestuurders van die organisatie zijn daar niet op ingegaan. Sindsdien gingen er bij de EVC af en toe stemmen op om tot ontbinding van de organisatie over te gaan. In elk geval -zo werd nog omstreeks augustus 1959 in het verbondsbestuur gezegd- moest de eventuele opheffing niet aan de orde worden gesteld, voordat de Socialistische Werkers Partij haar oprichtingscongres zou hebben gehouden. Men ging er namelijk van uit dat een publiek fiasco van de EVC geen goed zou doen aan de SWP (die zijn aanhang in dezelfde, min of meer communistisch gezinde, doch anti-Paul de Groot ingestelde kringen heeft).

Een besluit van de grote tegenstandster, de EVC-1958, deed de "oude" EVC echter radicaal van koers wijzigen. Het dagblad De Waarheid kondigde op 22 september 1959 aan dat de EVC-1958 in december zou gaan congresseren over haar omvorming tot een "centrum van propaganda voor eenheid en klassenstrijd" en het voorstel om de leden op te roepen tot de NVV-bonden toe te treden.

De "oude" EVC zag toen weer licht in de duisternis. Ze schijnt te hebben gehoopt (en stelt dit in haar propaganda feitelijk nog zo voor) dat de "omvorming" en de oproep, zoals door de EVC-1958 aangekondigd, metterdaad tot een directe liquidatie van de concurrerende vakcentrale zouden leiden, waarna de "oude" EVC dan als de "enige echte" haar rechten zou kunnen hernemen. (Dat er in feite slechts sprake is van een zeer langzaam verlopende opheffing van de CPN-getrouwe EVC'58 werd in MO nr 1 uiteengezet.)

Eind 1959 maakte de "oude" EVC bekend een "tussenlijds organisatiecongres" te willen houden omstreeks februari 1960 (dus na het congres van de EVC-1958.)

Het heeft inmiddels op 20 en 21 februari plaats gehad in de Doelenzaal te Amsterdam. De eerste zitting werd bijgewoond door 80 afgevaardigden; des zondags waren 106 gedelegeerden bijeen. Voorzitter G. Groot Roessink heette in zijn openingswoord de pers welkom. De Waarheid, zo zei hij, was niet uitgenodigd. Als gast werd voorts begroet de voorzitter van het OVB, A. van den Berg. Het Joegoslavische vakverbond had telegrafisch medegedeeld geen afgevaardigden te kunnen zenden, daar de Nederlandse regering de benodigde visa had geweigerd. De Franse CGT reageerde op de uitnodiging met een telegrafisch verzonden bericht van verhindering.

De verbondsbestuurder E. Sip hield een inleiding en releveerde, dat een der voornaamste redenen voor het bijeenroepen van dit congres "de opzienbarende opheffing van de in juni 1958 door de CPN opgerichte zogenaamde EVC-1958" was. Zeer agressief keerde Sip zich in een groot deel van zijn rede tegen de CPN en de EVC-1958. Hij vroeg zich af hoe het kwam dat het CPN-partijbestuur "plotseling heeft besloten om de EVC-1958 maar op te heffen". Mogelijk, aldus veronderstelde de spreker, een opdracht uit het buitenland, mogelijk een forceren door het WVV, mogelijk de vrees dat de EVC-1958 zich tegen de CPN zou kunnen keren.

In elk geval, zo verklaarde Sip, is het altijd de wens van de CPN-leiding geweest de EVC uit de weg te ruimen. Hij zag het als actuele taak voor de "oude" EVC de vroegere leden terug te winnen. De "oude" EVC blijft streven naar een "nieuwe economische arbeidersorganisatie", onafhankelijk van de politieke partijen, zij wil haar bureau voor rechtsbijstand weer nieuw leven inblazen en opnieuw regelmatig uitkomen met "Werkend Nederland" en met bedrijfskranten.

Aan het eind van zijn toespraak bracht Sip het door de EVC afbreken van de relatie met het Wereldvakverbond ter sprake. Zijns inziens kon het erkennen van de EVC-1958 door het WVV worden beschouwd als het verlenen van een premie aan de scheurmakers. Vooral met het oog op het besluit tot opheffing van de EVC-1958 hoopte spreker, dat men in het WVV toch nog tot een beter inzicht zal komen. De EVC beschouwt internationale bindingen nog altijd als noodzakelijk, maar wil die alleen aangaan met behoud van haar organisatorische zelfstandigheid, aldus Sip.

Tenslotte kondigde hij aan, dat, naar het oordeel van het verbondsbestuur, de organisatie in de veranderde situatie door een nieuw bestuur moest worden geleid. Dit bestuur zou op de besloten huishoudelijke zitting worden gekozen.

De eerste bijeenkomst op zondag 21 februari, de tweede zittingsdag, heeft men aan de discussies besteed. Hierbij werden meningen pro en contra het herstel van het contact met het WVV geuit. Men besloot het nieuwe verbondsbestuur terzake vrijheid van handelen te laten.

Gortzak meende dat achter het conflict met de EVC '58 een punt moet worden gezet. De EVC behoort in de komende periode haar houding tegenover de loonpolitiek van de regering te bepalen. Het congres nam twee resoluties aan, respectievelijk betreffende het stakingsrecht en de huurverhoging.

Huishoudelijke zitting

In de huishoudelijke zitting raakten de gemoederen wat meer verhit dan op de voorafgaande openbare bijeenkomsten. Henk Gortzak, die als voorzitter optrad, bracht een kandidatenlijst voor een nieuw verbondsbestuur ter tafel: 15 namen boven en 11 onder de streep. Enkele aanwezigen leverden critiek op het systeem van de "streep". Een viertal bestuurders deed een aanval op Groot Roessink. B. Brandsen (die in het conflict met de CPN steeds de centrale figuur is geweest) werd min of meer geprest tot een uiteenzetting waarom hij zich niet herkiesbaar stelde. Hij kon, aldus Brandsen zelf, met zijn reputatie als gewezen partijbestuurder van de CPN een struikelblok zijn voor de samenwerking, die de EVC met andere groeperingen beoogt.

Sommigen brachten bezwaren in tegen Gortzak, die zij te zeer een man van de politiek vonden. Deze zeide er persoonlijk van overtuigd te zijn dat hij zijn functie als hoofdbestuurder van de Socialistische Werkers Partij (redacteur van De Brug) zeer wel met die van EVC-verbondsbestuurder kan combineren.

De uitslag van de stemming bracht geen verrassingen: de 15 kandidaten boven de streep werden gekozen, nl. A.N. van den Broek (voorzitter, bezoldigd), E. Sip (secretaris, bezoldigd), G. Groot Roessink (penningmeester, bezoldigd), D. Bonsink, J. van Nes, L. van Wijngaarden, N.J. Ponse, C. Han, H. Odink, H. Gortzak, R. Smid, Brand van der Broek, D. Kleinsma, G. Vink, J.C. Veltman. (De personen wier namen onderstreept zijn, zaten reeds in het vorige verbondsbestuur).

Over de financiële situatie der EVC, die bepaald nog niet rooskleurig is, werd op het congres niet gesproken.

De Waarheid deed dit congres met enkele snieren af en sprak over de scheurmakersonbijeenkomst van "de Brandsengroep, die zich met de naam 'EVC' tooit". Aan het slot werd opgemerkt:

"E. Sip, die de inleiding op de bijeenkomst hield, verklaarde dat inzake vakbewegingsvraagstukken de CPN waarschijnlijk 'opdrachten uit het buitenland' ontvangt. Hij deed ook een aanval op het Wereldvakverbond, waarover hij eveneens de nodige laster uitstortte".

H O O F D S T U K V

OVERIGE GROEPERINGS

De Socialistische Werkers Partij.

Interne organisatie (MO 1 - 1960).

Het SWP-partijbestuur kwam op 6 februari voor de eerste maal in zijn nieuwe samenstelling in vergadering bijeen ter uitvoering van de congresbesluiten over de interne organisatie.

Hiertoe behoorde in de eerste plaats het verkiezen van de dagelijkse leiding. Naast de drie reeds eerder op het SWP-congres (23 en 24 januari 1960) in functie gekozen leden van het dagelijks bestuur - te weten Gerben Wagenaar, Sjef Pieters en Henk Gortzak, respectievelijk als voorzitter, secretaris-penningmeester en hoofdredacteur van De Brug - hebben daarin thans ook zitting gekregen Henk Hoogen Stoevenbelt (alias H. Fransen) en Rie Lips-Odinot. Laatstgenoemde zal evenwel voorlopig niet aan het partijwerk kunnen deelnemen, omdat zij om gezondheidsredenen in het Nederlands Sanatorium te Davos vertoeft.

Met de samenstelling van deze dagelijkse leiding is in feite de oude toestand bestendig. Immers na de oprichting van de SWP op de conferentie van 12 juli 1959 benoemde het voorlopige partijbestuur op zijn zitting van 9 augustus uit zijn midden dezelfde personen in het dagelijks bestuur.

In de redactie van De Brug werden naast de reeds vermelde Henk Gortzak benoemd Jan Hoogcarspel, Lex Jagtenberg, Sjef Pieters en - als nieuw lid - Jet Misset-Vreem, wier echtgenoot een actieve rol speelt in de afdeling Haarlem van de Pacifistisch Socialistische Partij.

Vrijwel alle personen, die voorheen regelmatig medewerking aan het orgaan verleenden, werden uitgenodigd hiermee voort te gaan. Dit waren Henk Hoogen Stoevenbelt, diens echtgenote Han Blom en Wouter Gortzak, een zoon van Henk Gortzak. J. van der Sluijs trad als nieuweling tot dit gezelschap toe in de plaats van Evert Sip. Deze werd op het jongste congres van de "oude" EVC benoemd tot secretaris van deze vakcentrale, een functie, die hem waarschijnlijk geheel in beslag zal nemen.

Voorts ging het partijbestuur over tot de samenstelling van twee nieuwe commissies, t.w. de scholingscommissie, waarin zitting kregen D. Kroese, Gerard Geelhoed, Wouter Gortzak, Henk Hoogen Stoevenbelt

VERTROUWELIJK

en Jan van der Smeede en de propagandacommissie met als leden Lex Jagtenberg, Wouter Gortzak, Jaap ten Dam, D. Andringa en F. Bergfeld.

De scholingscommissie kreeg het verzoek er zorg voor te dragen, dat het eerste scholingsmateriaal in de tweede helft van maart aan de afdelingen kan worden toegezonden.

Ten behoeve van de propagandacommissie besloot het partijbestuur tot de aanschaf van een filmapparatuur.

De Derde Weg.

Principieel meningsverschil.

J.W.E. Riemens, een van de initiatiefnemers tot de oprichting van de vredesbeweging "De Derde Weg" en vurig aanhanger van de Derde Weg-gedachte, heeft in de op 30 januari jl. gehouden jaarvergadering van deze vereniging de door hem gedurende zeven jaren beklede functie van secretaris neergelegd. Hij is tevens uit de redactie van het orgaan getreden.

Deze handelwijze vestigt nog eens de aandacht op een reeds geruime tijd in het hoofdbestuur bestaande controverse, gerezen over de vraag of eventuele samenwerking met communistisch georiënteerde acties of organisaties al dan niet aanvaardbaar is.

J.W.E. Riemens, L.J. Bot, C. Houwaard en prof. N.A. Donkersloot, die van oordeel zijn dat een positieve beantwoording van deze vraag het beginsel van onafhankelijkheid geweld zou aandoen, hadden een resolutie ingediend, waarin deze samenwerking, ook individueel, voor de hoofdbestuursleden van de hand werd gewezen. Zij werd op 30 januari jl. verworpen.

Hoewel vóór de stemming over de resolutie mede door Houwaard en Bot werd verklaard dat zij bij verwerping ervan uit het hoofdbestuur van De Derde Weg zouden treden, heeft tot dusver alleen Riemens uit het niet aanvaarden de volle consequentie getrokken.

Mogelijk hebben de twee andere hoofdbestuursleden zich tenslotte neergelegd bij een daarna aangenomen resolutie - een soort compromis -, welke luidt: "De Derde Weg laat haar leden vrij in de wijze waarop zij op grond van de beginselverklaring en de onafhankelijkheidsverklaring menen de beginselen van de beweging te moeten dienen en propageren. Zij verwacht dat leden in belangrijke kwesties overleg zullen plegen met het hoofdbestuur".

De tegenstelling valt terug te voeren tot het optreden van het hoofdbestuurslid Ds. Krijn Strijd, die een werkzaam aandeel had genomen in de actie van het anti-raketbasescomité. Hij was nl. in november 1958 als voorzitter opgetreden van een openbare vergadering van dit comité in Krasnapolsky te Amsterdam en behoorde tot degenen, die aan de vooravond van de behandeling van de begroting van defensie (februari 1959) een van dit comité uitgaande handtekeningenlijst aan de Tweede Kamer overhandigden.

Riemens en zijn medestanders zijn van mening dat een samenwerking, zoals hiervoren vermeld, ook bij het publiek voedsel geeft aan de kwalificatie "communistiche meelopers".

In een op 12 maart 1960 te houden ledenvergadering zal zowel een nieuw hoofdbestuur als een nieuwe redactie worden gekozen. Ds. Strijd noch de voorzitter Dr. O. Noordenbos zullen zich meer beschikbaar stellen voor enige functie.

Pacifistisch Socialistische Partij.

Critiek van de communist Marcus Bakker.

Reeds eerder werd hier gewezen op het politiek heterogene karakter van de Pacifistisch Socialistische Partij, gevolg van het feit dat haar aanhang zowel uit milieus van pacifisten als van socialisten voortkomt. Bij een deel van de socialistische vleugel bestaat voorts de neiging tot samengaan met de SWP, de Socialistische Werkers Partij.

Voor het eerst heeft nu onlangs het PSP-orgaan Bevrijding gezinspeeld op een mogelijk samengaan van de PSP met andere groeperingen, waaronder ook de SWP.

Het betreft hier een artikel van HB (H. Bovenkerk, hoofdredacteur van Bevrijding), getiteld "Socialistische hergroepering", waarin deze het voormalig Sociaal Democratisch Centrum (SDC) en de SWP bespreekt. Hij constateert bij beide een langzaam en moeilijk proces van het zich losmaken van het oude politiek milieu en een maar aarzelend aanvaarde noodzaak van nieuwe vormgeving en bezinning op eigen motieven. Onderlinge bereidheid, het naar elkaar luisteren en van elkaar leren wordt daarom door de schrijver bepleit.

Na te hebben gesteld, dat de oprichting van de PSP ook iets van openheid en beweeglijkheid bracht in een "verstarrende en verburgerlijkende" socialistische beweging, constateert Bovenkerk met volde-

ning hoe ook in andere hoeken dezer beweging de bereidheid ontwaakt om de weg te gaan, die moet voeren naar hergroepering en heroriëntatie.

Hij besluit zijn beschouwing als volgt: "We begroeten die tochtgenoten met vreugde. Wie weet, ontmoeten we elkaar nog eens onderweg - òf aan een gemeenschappelijk eindstation".

In dit verband is mede van belang een passage uit de rede van Gerben Wagenaar tijdens het oprichtingscongres van de SWP, waarin deze sprak over de contacten die de laatste maanden tot stand waren gekomen met socialisten uit de PvdA (t.w. van het voormalig SDC) en de PSP.

In De Waarheid van 19 februari heeft Marcus Bakker gereageerd op wat hij noemt "dit aanbod tot tochtgenootschap van de heer Bovenkerk tot Wagenaar" en daarbij enige recente uitlatingen van PSP-zijde aangehaald. Zo wees hij erop dat Ds. v.d. Veen bij de begroting van Buitenlandse Zaken van regeringszijde te horen kreeg, dat hij als communist sprak omdat hij critiek had geïfend op zaken in West-Duitsland en in Frankrijk/Algerië.

Bakker vestigde voorts de aandacht op de repliek van Ds. v.d. Veen als Kamerlid, die het dictatoriale communisme afwees, onder toevoeging dat het optreden van de para's in Algerië juist het communisme bevorderde door het overnemen van zijn vormen, methoden en van zijn dictatoriale gedachtegang.

Volgens Marcus Bakker is het denkpatroon van de PSP-leiding het volgende: een vriendelijke bejegening van Wagenaar c.s. - niet op grond van wat zij zeggen of doen, maar omdat zij buiten en tegen de communistische partij een eigen partijtje hebben gevormd - en tegelijkertijd uitingen van een Dulles-achtig anti-communisme.

Bakker betwijfelt of er aanleiding is om zulks, zoals de PSP doet, als een nieuwe oriëntering in de arbeidersbeweging te zien.

Stellende, dat ongetwijfeld het streven naar een nieuwe koers en het daardoor dichterbij brengen van het socialisme in Nederland een gedachte is die bij tal van PSP-ers oprecht leeft, kant hij zich scherp tegen een "vernieuwen" in samenwerking met een klikje doorgewinterde vijanden van de arbeidersbeweging.

Het anti-semitisme.

Reactie van Paul van Tienen.

In een bijlage van het "Nederlands Archief der Conservatieve

Revolutie" verklaart de redactie hiervan (Paul van Tienen) zich gedwongen te voelen van haar standpunt te doen blijken tegenover "de verbijs-terende gebeurtenissen, die zich rondom de jaarwisseling hebben voorgedaan als uitingen van anti-semitische geestesgesteldheid".

Deze neo-nazist stelt voorop uit volle overtuiging in te stemmen met de algemene verontwaardiging, die dit bedrijf heeft opgeroepen, "doch niet te kunnen instemmen met de opvatting dat de daders en aanstichters ervan daarmee hebben willen blijk geven van een neo-nazistische gezindheid".

Hij acht het volkomen onlogisch dat hier sprake zou zijn van een streven van nationaal-socialisten, omdat deze wel hebben ervaren dat de behandeling van de Joden onder het Derde Rijk hun als zwaarste "grief" (opm.: bedoeld zal wel zijn vergrijp, misdaad) werd en nog dagelijks wordt aangerekend, en een na-oorlogs neo-nazisme slechts "succes" zou kunnen boeken indien daarbij stelling zou worden genomen tegen iedere vorm van rassendiscriminatie en van anti-semitisme in het bijzonder.

Van Tienen geeft tenslotte duidelijk blijk beducht te zijn dat de anti-semitische daden zullen worden gevolgd door een golf van wat hij noemt "anti-germanisme" en dat zij zullen voeren tot repressie. Hij wijst in dit verband op een door het "communistisch Auschwitz Comité tegen het anti-semitisme" verspreid pamflet, waarin onder meer wordt gesteld, dat door het vrijlaten van practisch alle belangrijke NSB-ers deze lieden weer de moed krijgen hun smerig anti-semitisme te bedrijven.

H O O F D S T U K VI

VREEMDELINGEN

Tsjechoslowaken in Nederland.

Op 31 december 1930 woonden in Nederland 2367 personen van Tsjechische nationaliteit, t.w. 1028 mannen en 1339 vrouwen. Op 31 mei 1947 was dat aantal terug gelopen tot 983, t.w. 458 mannen en 525 vrouwen. Gedurende de eerste twee jaar na de communistische putsch in Tsjechoslowakije in februari 1948 zijn ongeveer 50.000 personen uit Tsjechoslowakije gevlucht. Omstreeks 500 van hen kwamen naar Nederland, voor het merendeel individueel, met uitzondering van een groep van 200 Tsjechische vluchtelingen, die in de zomer van 1948 door de Nederlandse mijn-directies in Duitsland werd geworven. De meesten van hen hebben inmiddels via emigratie-projecten ons land wederom verlaten.

Het verenigingsleven.

"T.J. Masarijk".

Op 13-5-1950 werd in Amsterdam opgericht de vereniging "T.J. Masarijk", met het doel een binding tot stand te brengen tussen de hier reeds lang verblijvende Tsjechoslowaken en de nieuw gearriveerde vluchtelingen, en om tevens de betrekkingen op geestelijk gebied te bevorderen tussen alle in Nederland verblijvende Tsjechen en het onderling hulpbetoon bij haar leden aan te moedigen. Tot voorzitter werd gekozen de gewezen Tsjechische gezant in Nederland Karel Erban, tot vicevoorzitter ing. Bohumil Simek, voormalig handelsattaché van Tsjechoslowakije in Nederland en tot secretaresse Libusa Klekarova, geb. 16-2-'25. Als revisor werd gekozen de Tsjech dr. Ivan Gadourek, geboren 11-7-'23, socioloog. Tot erevoorzitter werd benoemd de heer W. Valk, secretaris van het Tsjechoslowaakse Hulpcomité voor politieke vluchtelingen, wonende te Amsterdam, Victoriaplein 47.

In de vereniging "T.J. Masarijk" heeft van de oprichting af geen eenheid van denken en handelen bestaan. Vooral een groep Tsjechische emigranten - onder leiding van Gadourek - uitte scherpe critiek tegen het optreden van de heer Valk. De critiek, bij monde van Gadourek naar voren gebracht, kwam in het kort hier op neer dat W. Valk, die als erevoorzitter zijn stem graag liet horen, eigenlijk niets in deze ver-

eniging te maken had. Het was een Tsjechische vereniging die de Tsjechen zelf zouden leiden. De onenigheid kwam tot een climax toen begin maart 1951 Valk een circulaire rond stuurde waarin hij de leden een nieuw bestuur aanbeval, dat geheel op zijn hand was. Na het vertrek van Erban en Klekarova in maart 1951 naar München en van Simek naar Canada, traden de interne moeilijkheden, die zich sedert de oprichting hadden voorgedaan, naar buiten. De oppositiegroep onder leiding van Gadourek richtte een nieuwe vereniging op, genaamd "T.J. Masarijk-President Osvabaditel" ("T.J. Masarijk-President-Bevrijder"). Dr. Remes werd hiervan president en tevens werd een commissie in het leven geroepen om de vereniging "T.J. Masarijk" te liquideren.

Deze liquidatie is niet doorgegaan, omdat leden van het oude bestuur weigerden de onder hun berusting zijnde stukken over te dragen. Het gevolg hiervan is dat momenteel de oude en de nieuwe Masarijk-vereniging naast elkaar voortbestaan. Zij streven dezelfde doelstelling na en ontplooiën geen noemenswaardige activiteit.

"Karel Havlicek Borovski".

Deze vereniging is gevestigd te 's-Gravenhage en de leden zijn voor het merendeel Tsjechen die reeds lang voor de tweede wereldoorlog naar Nederland zijn gekomen. Haar doel is de sociale belangen van de leden te behartigen en speciaal ook de belangen die deze nog eventueel in Tsjechoslowakije hebben. De laatste jaren gaat van KHB geen enkele activiteit uit.

"J. Amos Komensky".

Deze vereniging, ook wel genaamd de "Comenius vereniging", werd opgericht om de nagedachtenis van de in 1670 te Naarden begraven Tsjechische paedagoog te eren. Zij bestaat formeel, maar ontplooit geenlei activiteit. De leden zijn anti-communistisch ingesteld.

"Tsjechoslowaaks Buitenlands Instituut in Ballingschap."

Omtrent het ontstaan van dit Instituut kan worden opgemerkt, dat zich in 1944, tegen het einde van de oorlog, te Brno (Tsjechoslowakije) onder leiding van Dr. Vlastislav Chalupa een groep studenten - illegale werkers - vormde, die zich bezig hield met het bestuderen van de politieke ontwikkeling gedurende de oorlog. Na de bevrijding zetten

deze personen hun studie voort aan de Masarijk-Universiteit te Brno en begonnen met het schrijven van artikelen over politiek.

In de herfst van 1945 trad Chalupa met de meeste leden van zijn groep toe tot de Nationale Socialistische Partij (Benesch). Zij stichtten tegelijkertijd het "Instituut voor Wetenschappelijke Politiek". Toen na de putsch in februari 1948 het Instituut zijn werkzaamheden niet langer in het openbaar kon voortzetten, werd tot clandestiene voortzetting van de arbeid besloten en in april 1948 een nieuwe groep gevormd, genaamd "Strana Prace" (Arbeiderspartij). Korte tijd daarna begon men leden naar het buitenland te zenden, om onder de in het buitenland wonende Tsjechische emigranten een soortgelijke organisatie op te richten. Het hoofdkwartier van de "Strana Prace" werd gevestigd in Parijs en als leiders traden daar op Mojmir Povolny en Vlastislav Chalupa. In het begin werd het bestaan van deze buitenlandse groep van de "Strana Prace" zoveel mogelijk geheim gehouden en haar leden gebruikten schuilnamen teneinde hun familie in Tsjechoslowakije niet in moeilijkheden te brengen.

In 1949 besloot men echter deze methode van heimelijke activiteit te verlaten om effectiever in de emigratie voor de "Strana Prace" te kunnen werken. Men besloot tevens de naam "Strana Prace" te veranderen in "Czechoslovak Foreign Institute" of wel het "Tsjechoslowaaks Buitenlands Instituut in Ballingschap".

Blijkens de statuten heeft het Instituut ten doel:

1. het volgens wetenschappelijke methoden volgen en analyseren van de ontwikkeling van de maatschappij, speciaal met het oog op de ervaringen door zijn medewerkers in Tsjechoslowakije opgedaan;
2. het bestuderen van de voorwaarden tot verbreiding van de Westerse beschaving en van de culturele eenwording van de wereld;
3. het verspreiden van de resultaten van zijn studies.

Het blad "Tribuna", dat door dit instituut wordt verspreid, werd tot juni 1953 in Parijs uitgegeven. Het wordt momenteel van Leiden uit gedistribueerd. Als de twee leidende figuren hier te lande van het blad "Tribuna" en het "Tsjechoslowaaks Buitenlands Instituut in Ballingschap" kunnen worden genoemd Ing. Vladimir Bruza, geb. 21-8-1899 en Dr. Ivan Gadourek, geb. 11-7-1923. Bruza was eertijds afdelingschef van het toen door Bohumil Lausman geleide Ministerie van Zware Industrie te Praag. Hij werkte na de putsch nauw samen met de communisten in verband met de nationalisatie van de Tsjechische zware in-

dustrie, vervulde o.m. in opdracht van de Tsjechische regering een missie naar Moskou teneinde de verkoop aan de Sowjet-Unie te regelen van de uraniummijnen te Jachymov. Bruza heeft Tsjechoslowakije eind 1948 verlaten door de vlucht naar het Westen. Hij heeft geprononceerd marxistische ideeën en is lid van de Tsjechische Sociaal Democratische Partij.

Gadourek heeft dezelfde politieke instelling als Bruza. Ten behoeve van zijn werkzaamheden voor "Tribuna" maakt hij gebruik van het alias Dr. Jan Novotny, Postbus 9 te Leiden. Gadourek promoveerde begin juli 1953 aan de Rijksuniversiteit te Leiden op het proefschrift "The political control of Czechoslovakia, a study in social control of a Soviet communist State".

De laatste tijd wordt meer en meer de indruk verkregen, dat Gadourek de leiding overgenomen heeft van Bruza met betrekking tot de werkzaamheden voor "Tribuna" en het "Tsjechoslowaaks Buitenlands Instituut in Ballingschap".

"Modra Revue".

Sedert ongeveer twee jaar wordt in Rotterdam een cultureel-politiek maandblad uitgegeven voor de Tsjechen en Slowaken in exil. Hoofdredacteur is de Tsjechische emigrant Dr. J.J.U. Beran, postbox 98 te Rotterdam. Eind 1959 is door "Modra Revue" Koninklijke Goedkeuring aangevraagd voor de gelijknamige stichting. De groep, die genoemd blad uitgeeft, wil geen nieuwe Tsjechische vereniging stichten. Twee maal per jaar organiseert de redactie van "Modra Revue" een gezelligheidsbijeenkomst voor belangstellenden. Het blad wordt gefinancierd uit vrijwillige bijdragen. "Modra Revue" beoogt de in ballingschap levende Tsjechen en Slowaken te waarschuwen voor links- of rechts extremistische activiteiten onder de emigratie.

"Comité van Vrije Tsjechoslowaken in Nederland".

Eind 1959 poogde de Tsjechische vluchteling-student M. Kabelá uit Leiden, die sedert oktober 1958 in ons land verblijft, zijn landgenoten in Nederland tot eenheid te brengen. Voor een door hem belegde bijeenkomst bleek slechts geringe belangstelling te bestaan. Enkele andere Tsjechische emigranten namen zijn initiatief blijkbaar over, want kort hierop vormde deze groepering onder voorzitterschap van Dr. K. Remes te Hilversum een "Comité van Vrije Tsjechoslowaken in Neder-

land", met de bedoeling om bij voldoende animo een vereniging op niet-politieke grondslag op te richten. Naar het zich laat aanzien bestaat onder de Tsjechoslowaken in Nederland weinig enthousiasme voor deze plannen.

Tegelijkertijd met het tot stand komen van bedoeld comité werd Dr. Remes benoemd tot lid van de Raad van Overleg van de Nederlandse Federatie voor Vluchtelingen hulp. Bij deze Nederlandse Federatie is o.m. aangesloten het Nederlands Hulpcomité voor Tsjechoslowaakse Vluchtelingen (Secretaris: de heer W. Valk te Amsterdam). Het comité ondervindt heftige critiek in het blad "Modra Revue" van de hand van Dr. Beran voornoemd. In hoofdzaak beschuldigt deze Dr. K. Remes c.s. ervan werktuigen van de zogenaamde "Raad van het Vrije Tsjechoslowakije" te zijn. Deze raad werd enige jaren geleden in Amerika opgericht. Een minderheid daarin, aangevoerd door Dr. Zenkl, zou er de leiding hebben weten te bemachtigen, met gebruikmaking van zeer ondemocratische methoden. De diepere oorzaken van deze tegenstellingen in de Tsjechische emigrantenbeweging moeten, naar het voorkomt, gezocht worden in de politieke partijstrijd, die vóór en tijdens de communistische omwenteling van 1948 in Tsjechoslowakije woedde.

* * *

Over het algemeen kan gezegd worden, dat de in Nederland verblijvende Tsjechen en Slowaken zich weinig of niet met de politiek inlaten. Het overgrote deel van deze mensen is anti-communistisch gezind en pro-westers ingesteld.

Zoals in alle emigrantenkringen het geval is, bestaat ook in de Tsjechoslowaakse milieus een veelheid van belangen en opvattingen. De gerezen tegenstellingen bieden de tegenstander de mogelijkheid om de verdeeldheid door middel van propaganda en valse voorlichting te doen toenemen en de emigranten voor eigen doeleinden te gebruiken. Een nauwkeurige observatie is derhalve een vereiste, mede voor het onderkennen van mogelijk andere activiteiten.

Stakingsoverzicht februari 1960

Bedrijf	Aanleiding	Inmenging vakbonden	Resultaat	No.
Matrassenfabriek Joh. Dröge NV, te Winschoten	looneis	Uniebonden bemiddelen	Geen. 26 man werd ontslagen	1.
Classificeerders werkzaam bij NV Jongsma en Zn., te Amsterdam	Protest tegen ingangsdatum van de 6% loonsverhoging	geen	Eis werd niet ingewilligd	2.
Schildersbedrijf fa. Corsel, Val- kenburg (bouwobj. te Amsterdam)	Protest tegen uitbetaling loon volgens CAO	geen	Staking duurt voort	3.

A G E N D A :
=====

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
* 5-6 maart	Conf. tegen herleving van het fascisme.	Rome	FIR
± 8 maart	Viering Internat. Vrouwendag.	Div. plaatsen	IDVF
mrt.-april	Conferentie (illegale) KPD.	?	KPD
16-18 april	13e congres CP België.	Luik	CPB
21-24 april	Internat. bijeenkomst t.g.v. Viering Internat. Vrouwendag.	Kopenhagen	IDVF
* 24 april	Wereldjeugddag tegen kolonialisme en voor vreedzame coëxistentie.	-	WFDJ
april	Conferentie over bedrijfswerk.	?	ANJV
* april	7e congres Internat. Ver. van Democratische Juristen.	Peking	IVDJ
april	Bijeenk. Comité Vakbonden Handel/Geld v.d. EEG-landen.	Turijn	WVV
10 mei	Algemene Raad WVV.	Peking	WVV
* 15 mei	Nationale manifestatie voor ontwapening.	Amsterdam	NVR
* mei	Internationale bijeenkomst ter herdenking van het einde van de Tweede Wereldoorlog.	Wenen	FIR
* 13 juli	Bijeenk. Administratief Comité VVI-Handel.	Boekarest	WVV
zomer	Europese conferentie van jongeren.	Berlijn of Brussel	WFDJ
1-7 aug.	6e conf. tegen A- en H-bommen.	Hiroshima	Jap. Raad
27-31 aug.	3e Internat. Beroepsconf. VVI-Voeding, Hotel enz.	Boedapest	WVV
* sept.	Wereldvakverenigingsconf. voor uitbreiding v. ec.-en handelsbetrekkingen.	Práag	WVV
herfst	2e Internat. bijeenkomst Journalisten.	Semmering?	IOJ
kerstmis	8e congres ANJV.	Amsterdam	ANJV
1960	6e IUS-congres.	?	IUS
juli of aug. 1961	6e Internat. conf. partij-historici.	?	Partij-instituten en com. voor geschied.
1961	Wereldjeugdforum	Moskou	WFDJ
1961	2e Conf. geschied. v.h. verzet.	Warschau	FIR
1962	8e Wereldjeugdfestival	?	WFDJ/IUS

* nieuw c.q. aangevuld.